

Sygn. I C 612/16 upr.

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 06 października 2016 r.

Sąd Rejonowy we Włocławku Wydział I Cywilny

Przewodniczący : SSR Monika Drzewiecka

Protokolant: st. sekr. sądowy Wioletta Rosołowska

po rozpoznaniu w dniu 06 października 2016 r. na rozprawie

sprawy z powództwa : (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S.

przeciwko : J. W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego J. W. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 670,03 zł (sześćset siedemdziesiąt złotych trzy grosze) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 09 lutego 2016r. do dnia zapłaty;
2. oddala powództwo w pozostałej części;
3. zasądza od pozwanego J. W. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 536 zł (pięćset trzydzieści sześć złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;
4. wyrokowi w pkt. 1 i 3 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) Sp. z o.o. w S. złożyła w dniu 09 lutego 2016r. w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozew do Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie, w którym wniosła o zasądzenie od pozwanego J. W. kwoty 1.560,69 zł wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu strona powodowa wskazała, że wierzytelność dochodzona od pozwanego wynika z umowy pożyczki nr (...) zawartej w dniu 25 czerwca 2014r. za pośrednictwem upoważnionego przedstawiciela. Na mocy tej umowy przedstawiciel udzielający pożyczek w imieniu powoda przekazał osobiście, do rąk własnych pozwanego kwotę pożyczki w wysokości 800 zł. Zgodnie z treścią umowy pożyczki strony uzgodniły spłatę pożyczki w 45 ratach tygodniowych, od dnia 02 lipca 2014r. Całkowita kwota do zapłaty wynikająca z umowy pożyczki wyniosła 1.620zł, na co składały się: kwota przekazana pozwanemu powiększona o wynikające z umowy oprocentowanie – 909,03zł, prowizja – 64 zł, koszt ustanowienia zabezpieczenia – 646,97zł. Pozwany spłacił powodowi część pożyczki, która została zaksięgowana: na wezwania do zapłaty – 54zł, część odsetek w kwocie 26,53 zł, część należności głównej w kwocie 222,47 zł. Pomimo kilkukrotnego wezwania pozwanego do spłaty brakującej części pożyczki, pozwany nie uregulował swoich należności. Całkowita kwota do spłaty na dzień wniesienia pozwu wyniosła 1.560,69 zł na co składa się:

1. kwota 1.397,53zł pozostała do zapłaty część kwoty pożyczki wraz z opłatami związanymi z udzieleniem pożyczki, na którą składają się:
 - a. kwota udzielonej pożyczki powiększona o oprocentowanie – 878,61 zł,

- b. prowizja w wysokości 64 zł,
- c. koszt ustanowienia zabezpieczenia w wysokości 454,92 zł,
- 2. kwota 18 zł tytułem kosztów pism i upomnień;
- 3. skapitalizowane odsetki umowne (maksymalne odsetki za opóźnienie) w kwocie 145,16 zł.

Powód wskazał, że dochodzona wierzytelność jest bezsporna, gdyż pozwany do dnia dzisiejszego nie spłacił pożyczki w całości.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie postanowieniem z dnia 18 lutego 2016r. stwierdzając brak podstaw do wydania nakazu zapłaty, przekazał sprawę do Sądu Rejonowego we Włocławku.

Pozwany prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy, nie stawił się, nie zajął stanowiska w sprawie, nie złożył odpowiedzi na pozew.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 25 czerwca 2014 roku strony zawarły umowę pożyczki. Pożyczkodawca udzielił pożyczki w kwocie 800 zł na okres 315 dni. W §2 wskazano, że całkowita kwota do zapłaty wynosi 1.620 zł w tym: 800 zł kwota pożyczki, kwota oprocentowania pożyczki wyniesie 109,03 zł, prowizja – 64 zł i koszty ustanowienia zabezpieczenia, którego powstanie związane jest z udzieleniem pożyczki – 646,97zł.

dowód: umowa – k. 25-25v; umowa dodatkowa – k. 26; upoważnienie – k. 27

Pismami z dnia 08 czerwca 2015r. i 04 lutego 2016r. strona powodowa wezwała pozwanego do zapłaty.

dowód: pismo z dnia 08.06.2015r. z potwierdzeniem nadania – k. 29-30; pismo z dnia 04.02.2016r. z potwierdzeniem nadania i zpo – k. 31-34v

W dniu 03 lipca 2014r. Biuro (...) S.A. w W. wystawiło na stronę powodową fakturę na kwotę 6.629,70 zł tytułem opłaty ryczałtowej/dostępowej. W dniu 17 lipca 2014r. dokonano zapłaty za fakturę.

dowód : faktura –k. 37; potwierdzenie przelewu – k. 38

Pozwany spłaciła stronie powodowej łącznie kwotę 303 zł.

dowód : wydruk z systemu wpłat – k. 28

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 339 § 1 kpc jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 2 kpc).

Niezależnie od wynikającego z art. 339 § 2 k.p.c. domniemania prawdziwości twierdzeń powoda z rzeczywistym stanem rzeczy, Sąd ma każdorazowo obowiązek krytycznego ustosunkowania się do jego twierdzeń z punktu widzenia ich ewentualnej zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. W przypadku wątpliwości w tym przedmiocie Sąd nie może wydać wyroku zaocznego, opierając się tylko na twierdzeniach powoda o okolicznościach faktycznych. Należy wówczas przeprowadzić postępowanie dowodowe w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości (zob. wyrok Sądu Najwyższego

z dnia 20 października 1998r., sygn. akt I CKU 85/98; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 1997r., sygn. akt I CKU 115/97).

Przytoczone w pozwie twierdzenia budziły poważne wątpliwości Sądu, wobec czego uznano za konieczne przeprowadzenie postępowania dowodowego, co ograniczyło się w zasadzie do dopuszczenia dowodu z dokumentów złożonych przez stronę powodową.

W sprawie niniejszej pozwany nie zajął merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść przepisu wyżej przywołanego przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak, jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie powoda w kształcie przez niego zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiła umowa pożyczki zawarta przez powoda i pozwanego (art. 720 kc). Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki załączona do pozwu.

W ocenie Sądu powództwo jest zasadne częściowo i zasługuje na uwzględnienie w zakresie kwoty 670,03 zł wraz z ustawowymi odsetkami szczegółowo wskazanymi w pkt. 1 wyroku.

Powód wykazał, że strony zawarły umowę, na mocy której powód udzielił pozwanemu pożyczki w kwocie 800 zł, którą to kwotę pozwany zobowiązał się spłacić w 45 tygodniowych ratach wraz z odsetkami w wysokości 82,59 zł, prowizją w wysokości 109,03 zł oraz kosztami ustanowienia zabezpieczenia w wysokości 646,97 zł. Łączne zadłużenie pozwanego wynikające z umowy pożyczki kwoty 800zł, to kwota 1.620 zł, przy czym całkowity koszt pożyczki wynosił 820 zł. Pozwany spłacił wyłącznie część zadłużenia, w łącznej kwocie 303 zł.

Skoro zatem pozwany zaciągnął pożyczkę i zobowiązał się do jej spłaty, którego to obowiązku nie dotrzymał, powód miał prawo żądać od pozwanego (według stanowiska powoda) zapłaty kwoty 1.560,69 zł na co składa się: 1. kwota 1.397,53zł pozostała do zapłaty część kwoty pożyczki wraz z opłatami związanymi z udzieleniem pożyczki, na którą składają się: a. kwota udzielonej pożyczki powiększona o oprocentowanie – 878,61 zł, b. prowizja w wysokości 64 zł, c. koszt ustanowienia zabezpieczenia w wysokości 454,92 zł, 2. kwota 18 zł tytułem kosztów pism i upomnień; 3. skapitalizowane odsetki umowne (maksymalne odsetki za opóźnienie) w kwocie 145,16 zł.

W tym miejscu wskazać należy, że strona powodowa naliczyła pozwanemu i rozliczyła z dokonanych przez niego wpłat kwotę 54 zł na wezwania do zapłaty, kwotę 26,53 zł tytułem części odsetek oraz kwotę 222,47 zł tytułem zapłaty części należności głównej, na którą składały się koszty zabezpieczenia, których powstanie związane było z udzieleniem pożyczki. Wskazane opłaty za wezwania do zapłaty zostały zastrzeżone w zawartej przez strony umowie pożyczki, jako obciążające pozwanego w razie niewykonania umowy pożyczki przez pożyczkobiorcę. Z kolei koszt ustanowienia zabezpieczenia ustalony w umowie to kwota 646,97 zł, a zatem kwota stanowiąca ok. 81% wartości udzielonej pożyczki (800 zł), kwota ta, zgodnie z treścią umowy, powstała w związku ze sposobem zabezpieczenia umowy pożyczki – wystąpieniem i uzyskaniem przez pożyczkodawcę od poszczególnych podmiotów informacji gospodarczych o zobowiązaniach osoby fizycznej oraz uzyskaniem telefonicznej, mailowej lub pisemnej weryfikacji informacji dotyczących źródła i wysokości uzyskiwanego przez pożyczkobiorcę dochodu, bieżącej kontroli sytuacji finansowej osoby fizycznej w zakresie uzyskiwanych przez nią przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości, oraz wszelkich innych czynników mogących wpłynąć na sposób wykonywania umowy pożyczki przez osobę fizyczną.

Zgodnie z treścią przepisu art. 353 § 1 k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Cytowany przepis jednoznacznie określa granicę swobody umów wskazując, że ta jest ograniczona w szczególności przepisami ustawy. Takim przepisem ograniczającym swobodę umów jest między innymi przepis art. 385¹ § 1 k.c., który znajduje zastosowanie do wszystkich umów konsumenckich. Zgodnie z jego treścią, postanowienia umowy zawartej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki

w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przyjętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Okoliczności niniejszej sprawy wskazują na to, że w odniesieniu do zastrzeżonych w umowie należności za czynności pożyczkodawcy w postaci wezwań do zapłaty oraz czynności monitorujących zdolność kredytową pozwanego oraz jego sytuację finansową, postanowienia umowy nie były z pozwanym jako konsumentem indywidualnie uzgadniane, a niewątpliwie kształtują jego obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumenta. Należy zatem uznać, że postanowienia te nie wiążą pozwanego, gdyż w tym zakresie spełnione są przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c. Umowa pożyczki została zawarta pomiędzy przedsiębiorcą a konsumentem. Pozwany jako pożyczkobiorca nie miał rzeczywistego wpływu na treść tych postanowień umownych, które zostały mu narzucone w omawianym zakresie przez pożyczkodawcę. Powód posługiwał się wzorcem umowy w omawianym zakresie, zaś kwestionowane postanowienia umowne o kosztach obciążających pożyczkobiorcę w przypadku niewykonania zobowiązania oraz nakładające na pożyczkobiorcę obowiązek zapłaty składki zabezpieczenia, zostały przejęte z wzorca umowy zaproponowanej pozwanej jako konsumentowi przez kontrahenta. Omawiane postanowienia umowy pożyczki kształtują określony obowiązek konsumenta, w sposób niezgodny z dobrymi obyczajami, gdyż zastrzegają dodatkowe opłaty w rażąco wygórowanej wysokości, które w dodatku zostały z góry ściśle i dokładnie określone.

Wskazać przy tym należy, iż opłata za wezwanie do zapłaty (po 18 zł za pierwsze i drugie wezwanie wysłane za pośrednictwem przesyłki pocztowej), uwzględniając wysokość kosztów tego rodzaju usług stosowanych przez firmy je świadczące, jest znacznie zawyżona, w szczególności, że z załączonej do akt sprawy przez powoda kserokopii książki nadawczej wynika, że wezwania do zapłaty skierowane do pozwanego przesłano za pośrednictwem znanego powszechnego operatora.

W tym miejscu podkreślić również należy, że zgodnie z wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, zapadłym w sprawie o sygn. akt XVII AmC 624/09, za niedozwolone i zakazane do wykorzystywania w obrocie z konsumentami zostały uznane postanowienia wzorców umownych nakładających na kredytobiorcę obowiązki w postaci konieczności poniesienia kosztów związanych z monitorowaniem kredytobiorcy, w przypadku niewykonania zobowiązań wynikających z umowy – a dotyczyło to kosztów telefonicznych upomnień, korespondencji kierowanej do kredytobiorcy związanej z nieterminową spłatą kredytu w postaci zawiadomień, upomnień itp., wyjazdu interwencyjnego do kredytobiorcy. Analogicznie orzekł Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w wyroku z dnia 9 października 2006 roku w prawie o sygn. akt XVII AmC 101/05.

Odnośnie zaś kosztów związanych ze składką zabezpieczenia wskazać należy, że jej wysokość jest nie tylko nieproporcjonalna do kwoty udzielonej pożyczki ale także do rodzaju czynności, których podjęcie pokrywa. Podkreślić przy tym należy, że koszt ten precyzyjnie wskazano w umowie pożyczki (stanowiącej źródło dochodzonego roszczenia) niezależnie od zawarcia umowy dodatkowej stanowiącej integralną część umowy pożyczki. W ocenie Sądu trudno byłoby przyjąć, że czynności przedsięwzięte przez pożyczkodawcę a związane z monitoringiem sytuacji finansowej pozwanego, wymagały poniesienia wydatków kształtujących się na poziomie 646,97zł. Niezależnie od powyższego podnieść należy, iż powód, zgodnie z przepisem art. 6 k.c., musiałby wykazać, że czynności te zostały w ogóle podjęte. Tymczasem z załączonej przez powoda dokumentacji nie wynika, aby w związku z przedmiotową umową pożyczki, zwracał się on do jakichkolwiek instytucji finansowych z wnioskiem o przekazanie informacji o zobowiązaniach pozwanego, weryfikował (telefonicznie, mailowo lub pisemnie) informacje dotyczące źródła i wysokości uzyskiwanego przez pozwanego dochodu, czy też na bieżąco kontrolował sytuację finansową pozwanego w zakresie uzyskiwanych przez niego przychodów, zdolności i historii kredytowej, wypłacalności, niefigurowania w żadnym rejestrze dłużników, nieposiadania żadnych innych zaległości. Strona powodowa, co prawda załączyła do akt sprawy fakturę VAT wystawioną przez Biuro (...) S.A., ale z dokumentu tego nie wynika jednak, aby otrzymane od w/w podmiotu informacje dotyczyły pozwanego. Powód nie udowodnił powyższego a to, zgodnie z treścią przepisu art. 6 k.c., na nim

ciężył obowiązek udowodnienia, nie tylko tego, że koszty te zostały poniesione w związku z uzyskaniem informacji, co do osoby pozwanej ale i w jakiej wysokości, jako że z faktu tego wywodził skutki prawne. Reguła ta znajduje również swój procesowy odpowiednik w treści art. 232 k.p.c., w świetle którego to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Oznacza to, że obecnie Sąd nie jest odpowiedzialny za wynik postępowania dowodowego, a ryzyko nieudowodnienia podstawy faktycznej żądania ponosi powód. Podkreślenia w tym miejscu wymaga, że powód, jako strona inicjująca proces, jest obowiązany do udowodnienia wszystkich twierdzeń pozwu, w oparciu o które sformułował swe roszczenie. Wskazać wreszcie należy, że kwota ta pobierana jest tytułem ustanowienia zabezpieczenia, co wskazywałoby, że to uaktualnia się w przypadku braku spłaty zadłużenia. Tymczasem biorąc pod uwagę czynności, jakie mają być podjęte w ramach ustanowienia zabezpieczenia, wskazać należy, że w żaden sposób nie zmierzają do pokrycia niespłaconego zadłużenia. Mają jedynie charakter technicznych czynności sprawdzających stan finansowy pozwanego.

W konsekwencji należy uznać, że zastrzeżenie dochodzenia od pozwanego zapłaty opłat za wezwania do zapłaty i upomnienia oraz składki zabezpieczenia jest niedozwolonym postanowieniem umownym, a jako takie – w świetle przepisu art. 385¹ § 1 k.c. – nie wiąże pozwanego.

Dodatkowo wskazać należy, że uwzględniając wysokość opłat, o których mowa wyżej, jak również składki zabezpieczenia, a także to, że już w samej umowie ustalono je na stałym poziomie niezależnie od kosztów faktycznie poniesionych w związku z podjęciem określonych czynności, obciążenie nimi pożyczkobiorcy można również rozważać w kategoriach kary umownej w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego za niewykonanie w terminie świadczenia pieniężnego. Wszelkie bowiem dodatkowe opłaty, jak opłaty za czynności windykacyjne, czy też związane z uzyskaniem informacji finansowych o pożyczkobiorcy, muszą mieć uzasadnienie ekonomiczne i nie mogą być określone w sposób dowolny.

W konsekwencji, Sąd w omawianym zakresie - co do należności z tytułu kosztów wezwań do zapłaty i upomnień w łącznej wysokości 54 zł oraz składki zabezpieczenia w kwocie 646,97 zł – uznał je za świadczenie nienależne. Sąd wziął pod uwagę, że należności te zostały częściowo rozliczone z kwoty 303 zł, którą uiścił pozwany. $(1.620\text{zł} - 646,97\text{zł} / \text{koszty zabezpieczenia} = 973,03\text{zł}; 973,03\text{zł} - 303\text{zł} / \text{uiszczone przez pozwanego} = 670,03\text{zł}$.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 670,03 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 09 lutego 2016r. do dnia zapłaty, w pozostałym zakresie oddalając powództwo.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 kc.

O kosztach procesu orzeczono w pkt. 3 wyroku, w oparciu o przepis art. 100 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. Strona powodowa wygrała sprawę w 43 % i dlatego w takim stopniu należy się jej zwrot kosztów procesu. Na koszty poniesione przez stronę powodową złożyły się: opłata od pozwu 30zł, koszty zastępstwa radcy prawnego w kwocie 1.200 zł (§ 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu obowiązującym w dacie wytoczenia powództwa, t.j.: Dz.U. 2015, poz. 1804) oraz opłata z tytułu prowizji od przelewu opłaty sądowej w kwocie 0,30 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa 17 zł. Pozwany w przedmiotowej sprawie nie poniósł żadnych kosztów procesu. Mając na względzie powyższe, należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda kwotę 536 zł $(1.247,30 \times 43\% = 536\text{zł})$.

O rygorze natychmiastowej wykonalności orzeczono na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Zgodnie z przywołanym przepisem sąd z urzędu nada wyrokowi przy jego wydaniu rygor natychmiastowej wykonalności, jeżeli wyrok uwzględniający powództwo jest zaoczny. Rygor ten nadano co do pkt. 1 i 3 wyroku, również w zakresie zasądzonych kosztów procesu (pkt 4 sentencji wyroku).